కథా కౌముది

సజీవబంధాలు

- డా.కె.వి.రమణ రావు

కౌముది-రచన పోటీల్లో ఉత్తమ కథగా ఎంపికైన కథ

"ఈ వీకెండ్‌లో నువ్వోసారి మా ఊరు వెళ్ళాలి. మా నాన్నతో మాట్లాడి రావాలి" అన్నాడు పతి న్యూయార్క్ నుండి ఫోన్లో ఆ రాత్రి. శతాబ్దాల తెలుగు సంస్కృతి వేళ్ళు తెగి చరిత్ర పుటల్లోకి వెళ్ళిపోయి అక్కడక్కడా అవశేషాలుగా మాత్రమే మిగిలి చెన్నైగా మారిన మద్రాసు రోడ్ల మీద జారుతున్న కారులో ఆఫీసునుంచి ఇంటికెళుతున్నాను.

"మామయ్యతో నేను మాట్లాడాలా, దేని గురించి?" అన్నాను కొంత ఆశ్చర్యంగా. మామయ్య సంతానం ముగ్గుర్లో పతి పెద్దవాడు. ముగ్గురూ తమ సంసారాలతో అమెరికాలో స్థిరపడ్డారు.

"నీకు తెలియనిదేముంది, మా నాన్న మా ఊరొదిలి రానని భీష్మించుకున్నాడు. అమ్మ ఈ వయసులో అటూ ఇటూ తిరగలేక అవస్థపడుతూంది. డాక్టర్లింక ఆమెను ప్రయాణాలు చెయ్యొద్దన్నారు. అక్కడ మనవాళ్ళెవరూ లేరు. నేను రేపు నెల్లో ఇండియా వస్తున్నాను. మరీ అమెరికా రానని మొండికేస్తే ఏ హైదరాబాదులోనో వృద్ధాశ్రమంలో చేర్పిస్తాను. నీకాయనతో చనువుందిగదా, నువ్వు చెబితే వింటాడని." పతి దీర్ఘంగా వివరించాడు.

ఈ సమస్య ఈ మధ్య చాలా ఇళ్ళలో ఉన్నదే. సంధి యుగపు క్రైసిస్. 'నువ్వు చెపితే' అనే పెద్దరికం నా అహాన్ని కాస్త కదిలించి పెదవులపై చిరునవ్వుని వెలిగించింది.

"సరే, ఈ శనివారం వెళతాను. నువ్వు మళ్ళీ సోమవారం ఫోన్ చెయ్యి" అన్నాను. పతి కాస్సేపు మాట్లాడి ఫోన్ పెట్టేశాడు.

❀ ❀ ❀

శనివారం పొద్దున్నే చెన్నైనుంచి మామయ్య వాళ్ళ ఊరికి బస్సులో బయలుదేరాను. కిటికీలోంచి సన్నటి చలిగాలి వస్తోంది. కళ్ళుమూసుకున్నాను.

"ఏ ఊరెళుతున్నారు" పక్క సీట్లోని పెద్దాయన పలకరించాడు. చెప్పాను.

"ఏం చేస్తున్నారు" రెండో ప్రశ్న. కళ్ళు తెరిచి ఆయన వైపు చూశాను. కంపెని పేరు చెప్పి "చెన్నైలోనే హెచ్.ఆర్.వింగ్ కి హెడ్‌గా ఉన్నాను" అన్నాను.

"మీ స్వంత ఊరు" మూడో ప్రశ్న

"లేదు" ముక్తసరిగా చెప్పి సీట్లో వెనక్కి జారగిలబడి కళ్ళుమూసుకున్నాను. ఆయన కొంచెం తత్తరపడినట్టుగా అనిపించింది. నిజం పదునుగా ఉంటుంది. తెగిన గాలిపటానికి స్వంత ఊరుండదు. ఎక్కడెక్కడో ఎగురుతూ రాలుతూ ఉంటుంది. మా ఊరితో సంబంధాలు మా నాన్న తరంలోనే తెగిపోయాయి. మా స్వంత ఊరు మాకో జ్ఞాపకం మాత్రమే. మా మామయ్య ఊరే నయం.

"నీకాయనతో చనువుంది కదా" అంటాడు పతి. ఏనాటి మాట. నేనాయన్ని చూసి కొన్నేళ్ళయ్యింది. ఆ ఊరెళ్ళి చాలా కాలమైంది. చిన్నప్పుడు సెలవులకి అమ్మతో వెళ్ళేవాళ్ళం. ఆ ఊరి జ్ఞాపకాన్ని ఊహాచిత్రంగా మలచుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. 'చక్కని వీధి, పెద్ద పెంకుటిల్లు, ఎప్పుడూ పెద్ద ముగ్గు, ముందున అరుగులు, పెద్ద హాలు, అటూ ఇటూ గదులు, దాటాక ఎడమవైపున పూజ అది, కుడివైపున విశాలమైన వంటిల్లు, వెనక పెద్ద వరండా, పెరట్లో బావి, ఓ పక్కగా స్నానాల గదులు. అంతటా పూల చెట్లు. ఇంకా వెనక్కి వెళితే పెద్ద పెద్ద చెట్లు, ముఖ్యంగా అద్భుతమైన చిన్న రసాల మామిడి చెట్టు. చిలకలు, పక్షులు. చివరగా ప్రహరీ గోడ అదెక్కి కూర్చుంటే కనపడే చెరువు. అలలు అలలుగా అస్తమించే సూర్యుని ఎర్రదనం.'

'ఇంట్లో, పెరట్లో, పొలాల్లో తిరుగుతూ మామయ్య. నిలువెత్తు మనిషి, ఎత్తుకు తగ్గ లావు. ఇల్లంతా తిరుగుతూ, పనిచేస్తూ మనుషులు. వంటింట్లో సతమతమయ్యే అత్తయ్య, అమ్మ, పిన్నిలు. సాయంకాలం మల్లెపువ్వుల దండలు కడుతూ, నవ్వుతూ కులాసాగా వాళ్ళే. ఇంకా పక్కయిళ్ళ ఆడవాళ్ళు, పేరంటాలు. ఎవరో ఎవరెవరో, గుర్తు తెలియని మనుషులు తిరుగుతూ, నవ్వుతూ' ఊహా చిత్రాన్ని భగ్నం చేస్తూ పెద్ద రొదగా బస్సు హారన్.

'మామయ్య గతం నుంచి వర్తమానంలోకి రావడం లేదంటాడు పతి. ఉన్న ఊరు, ప్రాంతం ఒక్కసారిగా వదిలేయడం అంత సులువుకాదు. ఉద్యోగుల్లో చాలామంది దూరప్రాంతాలకు వెళ్ళడానికి ఇష్టపడరు. కౌన్సిలింగ్ చేసి, ఆశ చూపి వేళ్ళు తెగ్గొట్టి వాళ్ళని దూరాలకు పంపడం నా వృత్తిలో భాగం. ఊరు మారినప్పుడంతా గాలిపటానికి కొత్త దారం కట్టుకోవడం, ఇప్పుడు డెబ్బైయేళ్ళ మామ్మయ్యకి కౌన్సిలింగ్ చేయాలి'. క్రమంగా నిద్రలోకి జారుకున్నాను.

❀ ❀ ❀

రెండు బస్సులు మారి అరకిలోమీటరు నడిచి మామయ్య వాళ్ళ ఊరు చేరేసరికి సాయంకాలం నాలుగయింది. ఇంకా చలి మొదలవలేదు. ఊళ్ళో మార్పేమీ లేదు. కొన్ని పెంకుటిళ్ళ స్థానంలో మిద్దెలు. మరికొన్ని నివాసంలేక పాడుబడుతున్నవి. ఊరి మొదట్లో కొత్తగా వెలిసిన సాయిబాబా గుడి, మామయ్యవాళ్ళ వీధీ అలాగే ఉంది. మధ్యలో ఉన్న శివాలయం ఆదరణ కరువై దిగాలుగా ఉంది. ఇల్లు దగ్గర పడే కొద్దీ నా ఊహా చిత్రంలోని లోపాల్ని నిజరూపం సవరిస్తోంది. ఊహాచిత్రాని కంటే నిజరూపం పాతగా, వెలిసిపోయినట్టుంది.

ఇంటిముందు అరుగుమీద ఓ ముసలామె కూర్చుని వాడిపోయిన తమలపాకులని వాటి పూర్వరూపంలోకి తీసుకురావడానికి సాగదీస్తోంది. ఆమె శరీరం తమలపాకు కంటే ఎక్కువగా వడలిపోయి ఉంది. నేను మెట్లెక్కడం చూసి "ఎవరయ్యా" అంది.

నేనెవరో చెప్పాను. ఆమె నెమ్మదిగా లేచి నిలబడి నవ్వుతూ నా మొహంలోకి చూస్తూ "బావున్నావాయ్యా?" అంది. నోట్లో ఉన్న నాలుగు పళ్ళూ గారపట్టి ఉన్నాయి. ఆమె ఒళ్ళంతా కళ్ళు చేసుకుని చూస్తోంది. ఆమె మొహంలో ఏదో సంబరం.

"నువ్వెవరమ్మా?" అన్నాను తడబడి.

"నేనయ్యా రంగమ్మను, దాసరామెను గుర్తురాలా?" ఆమెవరో చప్పున గుర్తొచ్చింది. ఓ పెద్ద సంచిలో బొట్టూ, కాటుక, గాజులు, పిన్నులు లాంటి ఫ్యాన్సీ సామాను భుజాన వేసుకుని ఊరూరా తిరిగి అమ్ముకునేది. పట్నానికి, ఆ ఊరికి ఆమె అప్పుడు ఎకైక లింకు.

ఈ ఊరొచ్చినపుడు ఇంట్లో మనిషిలాగుండేది. ఆమె సంచి మాకో గ్యాలరి. ఆసక్తిగా చూసేవాళ్ళం. అరుగుమీద చూశాను. సంచీ లేదు. ఆ ప్రదేశం ఖాళీగా ఉంది.

ఆమెను పలకరించి మెట్లెక్కి హాల్లోకి నడిచాను.

"అయ్య దొడ్లో ఉన్నాడు" అంటూ నిదానంగా వెనకాలే వచ్చింది రంగమ్మ.

బ్యాగ్ హాల్లో బల్లమీద ఉంచి, షూస్ విప్పుకుని పెరట్లోకి నడిచాను. పెరట్లో మామయ్య కనపడలేదు. వరండాలో ఓ పక్కన ఓ పదహారేళ్ళ అమ్మాయి కుంపటి మీద పాలు కాస్తోంది. మల్లె చెట్టుకి పాదులేస్తున్న ఓ ముసలాయనతో రంగమ్మ నా గురించి చెపుతోంది. అతను వెంటనే లేచి చేతులు రుద్దుకుంటూ నవ్వుతూ నా కెదురుగా వచ్చి "నేను గుర్తున్నానా అయ్యా? అంతా బాగున్నారా?" అనడిగాడు. కొంచెం ఒంగిన బక్క పల్చటి మనిషి. తలమీద జుట్టు చాలావరకు రాలిపోయింది. ఎండలో నల్లగా కమిలిన శరీరం. అతన్ని గుర్తుపట్టాను. మామయ్య పొలాల్లో పనిచేసే నాగయ్య. ఎలాంటి బలమైన మనిషి ఎలా అయిపోయాడు. అతను మా చిన్నప్పటి హీరో. ఏనుగుల్లాంటి ఎద్దుల్ని ముక్కుతాడు పట్టుకుని ఆడించేవాడు. చెరువుని ఇటునించి అటు అవలీలగా ఈదేవాడు. నేను కుశలప్రశ్నలు వేశాను.

"మామయ్య వెనకాల ఆవులకొట్టంలో ఉన్నాడు రా" అంటూ నా చెయ్యి పట్టుకుని నడిచాడు. మట్టి అంటిన అతని గరుకు చేతిలో మెత్తటి స్పర్శ.

మేం వెళ్ళేసరికి మామయ్య పశువుల కొట్టంలో గట్టుమీద కూర్చుని ఆవుకి పచ్చగడ్డి తినిపిస్తున్నాడు. పక్కన కుడితి తొట్టిలోకి ఓ ముసలావిడ నీళ్ళు పడుతోంది.

"రా .. రా... హరీ, ఇదేనా రావడం. చాలా ఏళ్ళయింది నిన్ను చూసి. నీ భార్య పిల్లలు ఎలా ఉన్నారు. ఫోన్ చేస్తే మనిషిని పంపేవాణ్ణిగా" మామయ్యలో ఆశ్చర్యం, ఆనందం, నిష్టూరం.

"ముందుగా అనుకోలేదు, ఇటువైపొచ్చే పనొకటి తగిలింది, తెలిసిన ఊరేకదా" అన్నాను. కారణం లేకుండా మనుషుల్ని చూసే రోజులు అంతరించిపోయాయి. మరో గట్టుపై కూర్చున్నాను. కుశల సమాచారం మాట్లాడుకుంటుండగా తొట్టిలో నీరు నింపడం పూర్తి చేసి పైపును చెట్ల మొదట్లో ఉంచి ముసలామె నేరుగా నాదగ్గరకొచ్చి సూటిగా నా మొహంలోకి చూస్తూ నవ్వుతూ నిలబడింది. ఆమె జుట్టంతా తెల్లని కాడలుగా వేళ్ళాడుతోంది. ఆమె కళ్ళు, బోసినోరు ఏకకాలంలో నవ్వుతున్నాయి. ఆ చూపు నా అస్తిత్వపు మూలాల్లో ఎక్కడో ఏదో వెతుకుతూంది. క్షణం సేపు నాకే నేను లేనట్టనిపించింది.

"ఈమెవరో గుర్తుపట్టావురా?" అన్నాడు మామయ్య నవ్వుతూ

"హుస్సేని అని... మనకు గేద పాలు పోసేది. ఇంట్లో ధ్యాన్యపు పనులు చేసేది... వీళ్ళ మనుమడు రఫీ అనీ...." గుర్తుతెచ్చుకుంటున్నాను.

"అంతే కాదు నీవు పుట్టినప్పుడు మీ అమ్మకు కాన్పు చేసిన మంత్రసాని కూడా ఈమే. ఆస్పత్రి కెళ్ళేంత వరకూ్కడా ఉండలేక పోయావు నువ్వు" పెద్దగా నవ్వాడు మామయ్య.

ఆమె చూపులు నా అస్తిత్వాన్ని దాటి వెనక్కి ఎందుకెళ్ళాయో బోధపడి ఒళ్ళు గగుర్పొడిచింది. ఇందాక పాలు కాస్తున్న పిల్ల నాకూ, మామయ్యకు కాఫీలు తెచ్చింది. మిగతా వాళ్ళందరినీ అక్కడికే రమ్మని పిలిచింది. ఆ అమ్మాయి 'ఇదివరకు మనింట్లో పనిచేసే నర్సమ్మ మనుమరాలు రత్న'గా పరిచయం చేశాడు మామయ్య. అందరూ లేచి ఇంటివైపు వెళ్ళారు.

"ఒళ్ళు వెచ్చబడిందన్నావు ఇంట్లో కూర్చోగూడదేమయ్యా" అంది రత్న.

"మా స్నేహితుడికి ఒంట్లో బాగలేకపోతే పక్కవూరెళ్ళొచ్చాను. కాస్త ఎండ దెబ్బ తగిలిందంతే" నన్నుద్దేశించి చెప్పి 'ఫర్వాలేదు నువ్వెళ్ళవే' అన్నాడు మామయ్య రత్నతో.

కాసేపు అవీ ఇవీ మాట్లాడాక "ఈ ఆవు పాలిస్తోందా మామయ్యా?" అన్నాను.

"నేను కూడా ముసలివాణ్ణైపోయాను" అన్నాడాయన నిర్వికారంగా ఆవు నుదుటి మీద రాస్తూ. ఛెళ్ళున తగిలిందామాట. సంస్కారంలోని లోపాలు అప్పుడప్పుడూ తెరతొలగించుకుని పైకొస్తుంటాయి తెలియకుండానే. తేరుకుని 'డామేజి కంట్రోల్' మాటలేవో మాట్లాడాను.

చిరు చీకటి అలుముకుంది. ఇద్దరం లేచి బయటికొచ్చాము. గోడ అవతల చీకట్లోకి ఇంకిపోతూ మసక బారుతున్న బూడిద రంగు చెరువు అలలు, ధ్యానంలోకి జారుకుంటున్న చెట్లు. వాటి తపస్సుని భగ్నం చేయడానికి ఆకాశం నుంచి వచ్చిన దేవతల్లాంటి పక్షుల కిలకిలలు.

మామయ్య చెట్లగురించి చెబుతున్నాడు. స్వగతంలాగ మాట్లాడుతున్నాడు. మామిడి చెట్టు దగ్గరకొచ్చాం. దాని బెరడుని చేత్తో ఆప్యాయంగా రాశాడు. " ఈ చెట్టు ఎన్ని తరాలకి పళ్ళిచ్చిందో. మాతాత వేశాట్ట. చిన్న పళ్ళు.. తియ్యటి రసాలు", అన్నాడు. వాటి రుచి గుర్తొచ్చి 'ఈ చెట్టు ఇంకా కాస్తోందా' అని అడగబోయి తమాయించుకున్నాను.

ముందు పెరట్లోకి వచ్చాం పూలచెట్ల గురించి, బావి గురించి ఏదో చెబుతున్నాడు. వరండాలోంచి వస్తున్న కాంతిలో మనిషి బలహీనంగా, నలతగా కనపడ్డాడు. వరండాలో ఇంకా కొందరు మనుషులు చేరారు. అందర్నీ పరిచయం చేశాడు. వాళ్ళంతా ఇదివరకు నాకు తెలిసినవాళ్ళే. ఇంట్లోనో, పొలాల్లోనో పనిచేసిన వాళ్ళు. వాళ్ళంతా నన్ను ఆప్యాయంగా పలకరించడం నన్ను ఇబ్బంది పెట్టింది. కాలప్రభావం వాళ్ళ మీద లేదు. అలా ఎవరైనా ఉండగలగడం ఇంతవరకూ నా అనుభవంలో లేని నిజం.

స్నానాలు చేశాక అందరం వెనక వరండాలో భోంచేశాము. ఇవాళ్టి వంటంతా రత్నదే వాళ్ళమ్మ ఎక్కడికో వెళ్ళిందట. మామయ్య భోంచేయలేదు. పాలు మాత్రం పుచ్చుకున్నాడు. భోజనాలయ్యాక చలిమంట వేసుకుని చుట్టూ చేరి అందరూ చాలాసేపు మాట్లాడుకున్నారు. కొన్ని పాత సంగతులు, కొన్ని ఇప్పటివి. మధ్య మధ్యలో ఎవరో నాకు తెలియని కొత్తవాళ్ళు వచ్చి మామయ్యతో ఊరి విషయాలు, పొల విషయాలు మాట్లాడి వెళ్ళారు.

చలిమంట చుట్టూ ఉన్న మనుషుల ప్రపంచానికి నాకూ దూరం స్పుటంగా తెలుస్తోంది. లేచి కాస్సేపు అటూ ఇటూ తిరిగాను. పూలవాసన నింపుకుని గాఢమైన రాత్రి గాలి మత్తుగా మా మధ్య సంచరిస్తోంది. సమయం గడిచే కొద్దీ 'నిద్రొస్తోందంటూ' ఒకొక్కరే లేచి ముందు అరుగుల మీదకో, వెనక వరండా చివరకో హాల్లోకో పడుకోవడానికెళ్ళిపోయారు. చివరికి మామయ్య, నేను మిగిలాం. చలి మంట ఆరిపోయింది. ఇద్దరం లేచి లోపలికి మామయ్య బెడ్రూంలోకి వెళ్ళాం. మామయ్య ఇంకా నలతగా కనపడ్డాడు. చేయి పట్టుకు చూశాను. వేడిగా ఉంది. 'ఫరవాలేదు కూర్చోమని' ఆయన మంచం మీద పడుకున్నాడు.

కొద్దిసేపు ఇతర విషయాలు మాట్లాడాక అసలు విషయంలో కొచ్చాను. ఆయనా, భార్యా, పిల్లల దగ్గరికెళ్ళాల్సిన అవసరం గురించి వివరంగా రకరకాలుగా చెప్పాను.

అంతా మౌనంగా విన్నాడు. కాస్సేపు ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"నేనీ క్షణంలో అన్నీ వదిలేసి నా పిల్లల దగ్గరకి వెళ్ళిపోగలను" అన్నాడు హఠాత్తుగా.

"మరి" అన్నాను ఉత్సాహంగా

"కాని వెళ్ళను... ఎలా వెళతాను ఇక్కడ వీళ్ళందరు, ఇల్లు అన్నీ ఉన్నాయి"

"వీళ్ళా" అన్నాను విస్మయంగా.

"వీళ్ళు నీకు మనుషులుగా కనబడ్డంలేదా" అన్నాడు పక్కకి ఒత్తిగిలి.

తడబడ్డాను. ఏదో సర్దిచెప్పబోయాను. ఈసారి కుదర్లేదు.

"నాకు ఊహ తెలిసిందగ్గర్నుంచీ వీళ్ళే. వీళ్ళంతా లేకపోతే ఇవన్నీ ఎక్కడివి. నిజం చెప్పు వీళ్ళంతా తమ సర్వస్వం ధారపోస్తే కదా వాళ్ళు అమెరికా వెళ్ళగలిగారు".

"ఇది భూస్వామ్య వ్యవస్థ అవశేషం. నువ్వొక్కడివే ఏం చెయ్యగలవు"

"నేనూ అవశేషంలోని భాగమే కదా. ఇప్పుడు పారిపొమ్మంటావా?" నీరసంగా నవ్వాడు.

"వాళ్ళకేదో ఏర్పాటు చేస్తే సరిపోతుంది కదా",

"వాళ్ళు కేవలం జరుగుబాటు కోసం ఇక్కడున్నారనుకుంటున్నావా.? నాకూ వాళ్ళకి డెబ్బైయ్యేళ్ళగా ఇదో సమాజం. ఇది తప్ప మరోటి తెలియదు. ఇదంతా నా ఒక్కడిదేనా"

"ఇలా ఎంతకాలం... ఈ "పాత" ఇంట్లో?" నా ఆఖరు ప్రశ్న

సమాధానంగా ఆయన 'తెలియదు' అన్నట్టు చెయ్యూడించాడు. మాట్లాడలేదు.

కాస్సేపు మౌనం తర్వాత ప్రయత్నం మీదట కష్టంగా లేచాడు.

"వీళ్ళే కాదు, ఇలారా... ఇది 'పాత' ఇల్లన్నావ్ కదూ..." అంటూ బరువుగా నడుస్తూ హాల్లోకెళ్ళాడు నేనూ వెనకాలే వెళ్ళాను. వంట గదిలోకి దారి తీశాడు. లైటు వేశాడు. కుకింగ్ ఫ్లాట్ ఫాం, గ్యాస్ స్టవ్ తప్ప అంతా పాతగానే ఉంది.

"ఇది ఎందరికో అన్నం పెట్టిన అన్నపూర్ణ నిలయం" అంటూ మరో గదికి తీసుకెళ్ళాడు. అందులో మధ్యలో రెండు గుండ్రటి చెక్క స్థంభాలున్నాయి. "ఇదేంటో తెలుసా... ప్రసూతి గది. నువ్వు భూమ్మీదికొచ్చి కళ్ళు తెరిచిందిక్కడే నువ్వేకాదు.... మీ అమ్మ, నేను, మా నాన్న ఇక్కడే పుట్టాం. ఇంకా నాకు మీ ఏడుపులు, కేరింతలూ వినిపిస్తున్నాయి. అదుగో ఆ స్థంభాలకి చీర ఉయ్యాల కట్టేవాళ్ళం. నాకింకా ఈ గదిలోని బాలింత పథ్యం, వెల్లుల్లి ఘాటు తెలుస్తూనే ఉన్నాయి".... అంటూ ఒక్కొక్క గదికీ, హాలుకీ తీసుకెళ్ళి ఎన్నో పాత సంఘటనలు నెమరేసుకున్నాడు. ఎవరెవర్నో గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాడు. అప్పుడప్పుడూ స్వగతంలా మాట్లాడుతూ ఏదేదో చెప్పాడు. అది తనకి కేవలం ఇల్లు మాత్రమే కాదన్నాడు. ఆఖర్న పూజగదిలోకి తీసుకెళ్ళాడు. దీపం కొడిగట్టుతోంది.

"మా నాన్న ప్రతిరోజూ పొలం నుంచి వచ్చి రెండు గంటలు పూజ చేసి హారతి ఇచ్చాక గానీ భోజనం చేసేవాడు కాదు.... ఆయన కొట్టే గంట ఈ వీధంతా వినపడేది... నాకు ఇప్పటికీ వినపడుతూనే ఉంది. ఓ రోజేమైందో తెలుసా.. చాలాసేపు దేవీ పూజ చేస్తూ మంత్రాలు చదువుతూండిపోయాడు.... ఒంటిగంటైంది. రెండైంది... వెనక కూర్చున్న మా అమ్మ గట్టిగా కేక వేసి సొమ్మసిల్లిపోయింది.... ఇక్కడే.. నువ్వు నిలబడ్డ చోటే..." మామయ్యగోడకానుకుని చెప్పుకుపోతున్నాడు, మరో లోకంలో ఉన్నట్టుగా, క్రమంగా మాటలాగిపోయాయి. నేను తీసుకెళ్ళి పడుకోబెట్టాను. ఒళ్ళు వేడిగా ఉంది. పలుచటి దుప్పటి కప్పి లైటార్పివేశాను. కిటికీలో సన్నగా హరికేన్ లాంతరు వెలుగుతోంది. నేను నాగదిలో కొచ్చి పడుకున్నాను. ఆలోచనలతో చాలాసేపు నిద్రరాలేదు. ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో తెలియదు.

ఎవరో తట్టి లేపినట్టయి మెలుకువ వచ్చింది. ఎదురుగా హరికేన్ లాంతరు పట్టుకుని నుంచున్న మామయ్య. కరెంటు పోయినట్టుంది. లాంతరు వెలుగుతప్ప అంతా చీకటి. ఏ అర్ధరాత్రో అయినట్టుంది. ఎక్కడో చాలా దూరంలో డప్పుచప్పుడు తప్ప అంతా నిశ్శబ్దం.

"ఒరేయ్ హరీ లేరా.... అమ్మవారు కూర్చున్నచోటు చూపిస్తాను...రా" అంటూ హాల్లోకి వెళ్ళారు... ఓ క్షణం నాకేమీ అర్థం కాలేదు. దిగ్గున లేచి హాల్లోకొచ్చాను. అప్పటికే ఆయన పూజగది ముందు నిలబడి తలుపులు తెరుస్తున్నాడు. నేను వెళ్ళి ఆయన పక్కన

నుంచున్నాను. మనిషి సన్నగా వణుకుతున్నాడు, కళ్ళు సగం తెరుచుకుని ఎటో చూస్తున్నట్టున్నాయి, మొహంలో ఏదో సంభ్రమం, డెలీరియంలో మరో లోకంలో ఉన్నట్టున్నాడు. నా వైపు తిరిగి గుసగుసగా చెప్పాడు.

"మొదటగా అమ్మే చూసింది. ఆమే చెప్పింది. నేనప్పుడు చాలా చిన్నవాణ్ణి... ఆ రాత్రి ఊరేగింపు నిదానమైంది..... మనింటి దగ్గరికొచ్చేసరికి దుర్ముహూర్తమొచ్చేసింది.... అమ్మవారి రథం గుడికి ఇంకా దూరంలో ఉంది.... వెనకాల నుంచి రాక్షసుడొచ్చేస్తున్నాడు..... తానేమో శాంతరూపంలో ఉంది.... శివయ్యకేసి చూసింది... ధ్యానంలో ఉన్నాడు...... ఉలకడు..... పలకడు... పోనీ రౌద్రరూపం దాలుద్దామా అంటే వీధినిండా భక్తులు, పిల్లలు.... సరిగ్గా రథం మనింటి ముందుకొచ్చింది.... మా అమ్మ తలుపు దగ్గరనుంచుని చూస్తోంది..... అమ్మవారు ఇటుకేసి చూసింది. చప్పున రథం దిగి వేగంగా మన ఇంటిలోకొచ్చి తిన్నగా పూజ గదిలోకెళ్ళిపోయింది. మా అమ్మ వెనకాలే పరుగెత్తింది... అప్పటికే అమ్మవారు పూజగదిలో మాయమైపోయింది... ఇదిగో... ఇక్కడే.." మామయ్య కొంచెం ఆయాసపడుతున్నాడు. కాస్సేపు మౌనం తర్వాత ఆయన నెమ్మదిగా నడుస్తూ తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. అమ్మవారి మీదకంటే అమ్మ మాట మీద ఉన్న నమ్మకం ఆయన మొహంలో ప్రతిఫలించింది. చాలాసేపు అక్కడే నుంచుండిపోయి తర్వాత వెళ్ళిపడుకున్నాను.

ఆ మర్నాడు ఆదివారం మధ్యాహ్నానికి మామయ్య జ్వరం తగ్గి మామూలు మనిషయ్యాడు. ఆ రాత్రి జరిగిన విషయాలేవీ ప్రస్తావనకు రాలేదు. నాలో ఏదో చిన్న కదలిక. ఆరోజు అందరితో కలిసిపోయి మాట్లాడుతూ గడిపాను. ఆ సాయంకాలమే చెన్నైకి బయలుదేరాను.

అనుకున్నట్టే సోమవారం రాత్రి పతి ఫోన్ చేశాడు. ఓపిగ్గా అతనికి నా అనుభవాలు వివరించి చివరగా చెప్పాను.

"మనం అనుకున్నట్టు మీ నాన్న అక్కడ ఒంటరివాడు కాదు. అతని చుట్టూ పిల్లా, పెద్దా అన్ని వయసులువాళ్ళు ఆడా, మగా ఎంతోమంది సన్నిహితంగా ఉన్నారు. అదో ప్రపంచం. వాళ్ళ ప్రపంచం. దాన్ని నిర్మించుకుందీ వాళ్ళే. వాళ్ళతో ఆయనకి విడదీయరాని ప్రేమానుబంధాలున్నాయి. మనుషులే కాదు పశువులు, చెట్లు, ఇళ్ళు, పరిసరాలు... అన్నింటితో, తరాలుగా ఉన్న స్థిర జీవనంలో కొన్ని విలువల్ని పెంచుకున్నారు. ఆయన వాటిని బాధ్యతలుగా కూడా గుర్తించాడు. మనం వేళ్ళు తెగ్గొట్టుకుని ఊర్లు దేశాల వెంబడి తిరుగుతూ వీటిని నిర్లక్ష్యం చేశాం. నిజానికి తెగిన గాలిపటాన్నయిన నాకు ఆ ఊరితో ఇంకా ఉన్న 'అంబ్లికల్ కార్డ్' మొన్ననే అనుభవంలోకి వచ్చింది. ఒక్కరోజున్న నాకే అలావుంది.

ఆయన గతంలో లేడు. వర్తమానంలోనే ఉన్నాడు. పెద్దవాళ్ళ అనుభవాల్ని, వర్తమానాన్ని మనం గుర్తించలేక తిరస్కరిస్తున్నాం. ఆయన జ్ఞాపకాలు గతం కాదు, సజీవం, ఆయన్లో ఓ భాగం. ఆయన వచ్చేస్తే ఆ 'ఇల్లు' ఏమవుతుందో ఆయనకి తెలుసు. మీరు అమెరికా రమ్మని బలవంతం చేయడం ఆయన్ని బాగా ఒత్తిడికి గురిచేస్తోంది. గతిస్తున్న వ్యవస్థ విలువల్లోని మంచి చెడులు పక్కన పెడితే... కొత్త విలువలు ఇంకా సరిగ్గా ఏర్పడకముందే... పాతవాళ్ళని వాళ్ళ పరిసరాల్నుంచీ బలవంతంగా పెకిలించడం అంత సబబు కాదేమో.... ఆలోచించు. అందులోనూ పూర్తి కొత్త పరిసరాల్లోకి కేవలం జీవితం కొనసాగింపు కోసం..........

ఆయన ఆలోచనలని గౌరవించడం, అత్తయ్యను ఎక్కువగా ఆయనతోనే ఉండనీయడం, ఆయన తన బాధ్యతలనుకుంటున్న వాటిని నిర్వహించడంలో మీరు ఇంకా అవసరమైతే సహాయపడడం.. నా దృష్టిలో ఇవీ, మీరు ప్రస్తుతానికి చేయతగ్గవి. చెట్టు గుళ్ళో ధ్వజ స్థంబంగా ఉండడానికంటే, చెట్టుగా ఉండటానికే ఇష్టపడుతుంది."